

Udskriftsdato: 3. januar 2026

VEJ nr 10138 af 17/12/2024 (Gældende)

Vejledning om dispensation for brug af sikkerhedssele (Til landets læger)

Ministerium: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Journalnummer: Indenrigs- og Sundhedsmin.,
Styrelsen for Patientsikkerhed, j.nr. 31-1710-94

Vejledning om dispensation for brug af sikkerhedssele

(Til landets læger)

1. Indledning

I henhold til færdselslovens § 80, stk. 1, skal man bruge sikkerhedssele under kørsel i bil, på motorcykel eller knallert, hvis siddepladsen er forsynet med en sikkerhedssele.

Det følger også af færdselslovens § 80 a, stk. 1, at børn med en højde under 135 cm i almindelighed skal anvende godkendt sikkerhedsudstyr, der er tilpasset barnets højde og vægt, under kørslen. Det gælder dog ikke ved kørsel i bus.

Med hjemmel i færdselsloven er der ved bekendtgørelse nr. 324 af 7. april 2006 om brug af sikkerhedssele mv. fastsat bestemmelser om, at pligten til at anvende sikkerhedssele eller andet sikkerhedsudstyr ikke gælder for personer, som af alvorlige lægelige årsager ved lægeattest er fritaget herfor, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Med denne vejledning fastsættes der efter samråd med Rigspolitichefen nærmere retningslinjer for så vidt angår dispensation, der er begrundet med alvorlige lægelige årsager, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Det bemærkes, at opgaven med fastsættelse af retningslinjer herfor den 8. oktober 2015 er overgået fra Sundhedsstyrelsen til Styrelsen for Patientsikkerhed.

Det fremgår af færdselslovens forarbejder, at man har ønsket at styrke brugen af sikkerhedssele på baggrund af Færdselssikkerhedskommissionens betænkning. Derfor skal dispensation på grund af lægelige forhold gives under hensyn til lovens formål. Ved afgørelsen af grundlaget for dispensation må man derfor nøje afveje, om de gener, der anføres, er så alvorlige, at de kan opveje den risiko for skader på fører og passager, som det kan medføre at give dispensation fra lovens påbud om selebrug.

2. Fremgangsmåden

2.1 Dispensation gives af en læge

Det er en læge, der giver dispensation. Normalt vil det være borgerens egen læge. Det kan i særlige tilfælde være den speciallæge, som er ansvarlig for behandlingen af det helbredsproblem, som begrunder dispensationen. Hvis lægen vurderer, at der er tvivl om, hvorvidt den helbredsmæssige mangel er tilstrækkelig til, at der kan gives dispensation, kan lægen få rådgivning hos Styrelsen for Patientsikkerhed.

2.2 Begrænset periode eller »indtil videre«

Ved dispensation udfylder lægen en attest. I attesten skal lægen angive en gyldighedsperiode. Hvis de helbredsmæssige årsager, der begrunder fritagelsen, har forbigående karakter, udstedes attesten for en begrænset periode. Attesten kan desuden udstedes »indtil videre«, hvis lægen vurderer, der er tale om en varig tilstand. I tilfælde, hvor der senere sker ændringer i en tilstand, som er vurderet som en varig tilstand, er der altså også mulighed for at ændre dispensationen.

2.3 Attesten

Ved dispensation udfylder lægen en attest i to eksemplarer. Det ene udleveres til borgeren, der er forpligtet til at medbringe attesten under kørsel. Det andet eksemplar er lægens kopi.

Det følger af bekendtgørelsen, at attesten skal bære følgende mærke:

2.4 Brug af hoftese

I en række tilfælde vil det være mere sikkert at bruge en hoftese end slet ikke at anvende sele. En hoftese vil med fordel kunne anvendes af borgere, der efter denne vejledning vil kunne fritages for at bruge sikkerhedssele. Dette vil være gældende for en del af de borgere, der er omfattet af vejledningens pkt. 3.3, 3.7, 3.8 og evt. 3.9. Borgere bør orienteres om denne mulighed og tilrådes at anvende hoftese.

3. Eksempler på helbredsforhold, der kan danne grundlag for dispensation

3.1 Unormale overekstremiteter

Unormale overekstremiteter kan være grundlag for dispensation, hvis de gør det svært at fastgøre eller løsne selen, eller de gør, at køretøjet ikke kan betjenes på forsvarlig måde, hvis selen benyttes. Hvis begge underekstremiteter er lammet eller mangler, er dispensation for seleanvendelse udelukket.

3.2 Thorax-deformiteter

Thorax-deformiteter er kun i undtagelsestilfælde grund til dispensation.

3.3 Columna-deformiteter

Columna-deformiteter kan medføre dispensation, hvis deformiteten har en sådan karakter eller grad, at den hindrer selens rette anbringelse eller funktion.

3.4 Rygsvagheder

Rygsvagheder i almindelighed kan ikke medføre dispensation.

3.5 Graviditet

Graviditet er ikke i almindelighed grund til dispensation. Det er derimod vigtigt, at lægen instruerer den gravide i korrekt anbringelse af selen, så den ved en pludselig påvirkning kommer til at hvile mod spinae iliacae ant. sup., og den diagonale del krydser thorax' forflade uden at trykke på abdomens forside.

Vejledning i selens korrekte anbringelse gives bedst af lægen ved de sædvanlige svangerskabsundersøgelser.

3.6 Borgere med colostomi- eller ileostomipose

Borgere med colostomi- eller ileostomipose vil i almindelighed kunne anvende sele uden større gener, især rullesele. Der kan være tilfælde, hvor ikke-rulleseler vil være besværlige at regulere i vidde, især hos kortlivede og overvægtige borgere, hvor selen vil virke generende, når posen er fyldt med tarmindehold eller luft. Sådanne borgere bør derfor kunne opnå dispensation.

3.7 Organisk nervesygdom

En organisk nervesygdom kan i visse tilfælde give grundlag for dispensation. Lægen bør anføre diagnose og sværhedsgrad af sygdommen, hvis den efter lægens opfattelse motiverer, at der kan dispenseres fra tvungen brug af sele.

3.8 Pacemaker

Borgere med pacemaker kan opnå dispensation, hvis lægen vurderer, at selen er til gene.

3.9 Psykiske tilstande mv.

Dispensation på grund af alvorlig psykisk lidelse, hovedsagelig neuroser med klaustrofobiske symptomer eller svær PTSD, kan kun ske i tilfælde, hvor symptomerne er udtalte, og hvor tilstanden i forvejen er lægen bekendt. Det kan fx være, hvis tilstanden har medført, at borgeren undlader at bruge elevator, eller tilstanden har givet anledning til behandling hos en speciallæge i psykiatri. Dispensation bør om muligt tidsbegrænses.

4. Bilkørsel i andre EU-medlemsstater

En attest, der er udstedt i Danmark og mærket som vist under punkt 2.3, gælder også ved bilkørsel i andre EU-medlemsstater.

5. Ikrafttræden

Vejledningen træder i kraft den 1. januar 2025. Samtidig bortfalder vejledning nr. 3 af 4. januar 1993 om dispensation for brug af sikkerhedssele til landets læger.

Styrelsen for Patientsikkerhed, den 17. december 2024

HENRIK KRISTENSEN

/ Tanja Abildgaard Jensen

LÆGEATTEST

Godkendt af Styrelsen for Patientsikkerhed

Undertegnede læge attesterer, at der - jf. Styrelsen for Patientsikkerheds vejledning af 1. januar 2025 - er alvorlige lægelige grunde for fritagelse fra bestemmelserne i færdselsloven om tvungen brug af sikkerhedssele under kørslen.

For CPR-nr.

Bopæl:

som er/ikke er mig tidligere bekendt, og som den er undersøgt af mig.

Attesten er gyldig indtil videre/i perioden til

.....
sted dato
(Lægens underskrift og stempel)

SKAL MEDBRINGES UNDER KØRSEL OG PÅ FORLANGENDE
FOREVISES FOR POLITIET

